

Dit is een preekvoorbeeld, gepubliceerd in het boek *Paulus zelf – de zeven echte brieven*. (Skandalon 2014).

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

Filippenzen 2:1-11

Heel af en toe, hooguit een of tweemaal in het jaar, doe ik nog een echte brief aan iemand op de post, handgeschreven op papier. Bijvoorbeeld aan nabestaanden van iemand die gestorven is – dan vind ik het altijd weer moeilijk om een begin te vinden. Maar het komt nog nauwer als ik een lastige boodschap moet brengen – als ik denk dat iemand met zijn of haar leven een verkeerde kant op dreigt te gaan, en ik wil proberen zo iemand op andere gedachten te brengen. Als er geen gelegenheid is voor een rustig gesprek, of als de kans bestaat dat die ander al na je eerste zin gepikeerd raakt, dan is een brief soms de enige manier om echt te vertellen waarover ik me zorgen maak. Want ook als die ander zich al lezend gaat opwinden, hij zal wél verder lezen, terwijl hij me aan de telefoon misschien allang zou hebben onderbroken.

Bijna altijd begin ik zo'n brief met het uitspreken van waardering en het verklaren van oprechte vriendschap. Dat is belangrijk, om de band sterk te maken voordat de moeilijke mededeling komt, of de kritische noot. Daarmee volg ik dan onwillekeurig het voorbeeld van Paulus.

We lazten vandaag een klein stukje uit zijn brief aan de kerkgemeenschap in Filippi. Dat is altijd een beetje riskant, om zomaar een stukje uit een brief te plukken. Ik heb hem ter voorbereiding van deze preek hardop aan mezelf voorgelezen: veertien minuten duurt dat om precies te zijn. Dan hoor ik dat ook Paulus eerst met waardering en complimenten komt. Als ervaren brieflezer en briefschrijver weet je dan al, dat er straks een zin komt in de trant van: '...maar waar ik me wel zorgen om maak als ik aan jullie denk...'. Het is eigenlijk wel jammer dat we in de kerk nooit zo'n hele brief horen voorlezen.

Als Paulus zijn brief aan de mensen in Filippi schrijft, zit hij gevangen, honderden kilometers verderop. De gemeente in Filippi was ooit zijn eerste kerkstichting in Europa, vanuit Klein-Azië gezien juist over de Bosporus in het huidige Griekenland. Paulus heeft warme gevoelens bij die gemeente, maar hij heeft nu ook zorgen. Blijkbaar kan hij gasten ontvangen op de plek waar hij gevangen zit, en hij hoort van reizigers de verhalen uit de diverse gemeenschappen. Hij hoort de verhalen maar hij kan zelf geen kant op.

Wat er in Filippi gaande is, moeten we aflezen uit wat Paulus in zijn brief schrijft – maar eigenlijk is het ook niet zo moeilijk om te bedenken, want het is wat er in alle kerken van alle tijden gebeurt. Er ontstaat gedoe. Sommigen willen anderen hun wil of hun spelregels opleggen. Er zijn mensen die zeker weten dat zijzelf gelijk hebben en de anderen ongelijk. De harmonie en de vrijheid van geloof komen onder druk te staan. Joodse christenen willen toch weer dat christenen uit de heidenen zich alsnog laten besnijden en koosjer gaan eten, en ze maken daar een groot punt van. Paulus heeft er altijd voor gepleit dat mensen elkaar daarin vrij laten, echt vrij, met alle respect. Maar Paulus zit gevangen, dus sommige haviken in de kerk zien hun kans schoon.

En dan schrijft Paulus zijn brief. Met liefde en passie, soms hoorbaar gefrustreerd omdat hij zo machteloos is. Tegen alle gedoe in de kerk, tegen alle ambities en ego's, tegen alle mensen die anderen van alles willen opleggen, brengt hij de gestalte van Jezus in stelling. Dat doet hij in het stukje dat we vandaag hebben gelezen – het meest gelezen stukje van de brief, en terecht. Hij roept al zijn lezers op om mee te gaan in de beweging van Jezus.

Die beweging, dat is: jezelf loslaten en de liefde vasthouden. Niet jezelf oppompen en breed maken, maar plaats maken voor liefde en ontferming. Weerloos en kwetsbaar durven worden. Paulus herinnert zijn lezers eraan dat Jezus het zo heeft gedaan. Hij heeft zich niet op zijn goddelijke waardigheid laten voorstaan door zich boven alles en iedereen te verheffen. Integendeel, hij heeft het volgehouden om de kwetsbare expressie van Gods ontferming te blijven, zelfs toen zijn medemensen hem een slavendood aan het kruis aandeden. Zo hebben we voor altijd de lichaamshouding van de gekruisigde voor ogen: hij is blijven zegenen, al werd hij vervloekt; hij blijft welkom heten wie hem uitstoten; zijn houding blijft open voor een wereld die zich voor hem toesluit. Zo is hij het blijvende teken van Gods hart voor de wereld.

En die keuze van Jezus, zegt Paulus, is door God gehonoreerd, bekroond, met nieuw leven door de dood heen. Die houding mag heersen in Gods rijk en daarnaar zal alles zich in Gods toekomst richten.

Let op: dat zegt Paulus allemaal niet om een theorie over Jezus te presenteren. Hij zegt het om zijn lezers in dat spoor te voegen, om het ze als oefening mee te geven. Wil je leerling van Jezus zijn, deel hebben aan zijn beweging en aan Gods toekomst, ga dan ook echt in die beweging mee. Maak het je eigen. Geef je ego op, durf een kwetsbaar teken te zijn van Gods barmhartigheid. Sta niet op je strepen, maar oefen die zegenende houding van de gekruisigde. Je hoeft niet te wachten tot anderen je op een kruis vastnagelen: je bent geroepen om te zegenen, te vergeven, je te openen voor anderen.

Dat is makkelijk gezegd. Er zijn heel wat persoonlijke situaties waarin ik dat nauwelijks van iemand kan vragen. Maar Paulus vraagt het in de eerste plaats van een gemeenschap, een kerk. Hou op met elkaar de maat te nemen, zegt hij. Kijk naar Jezus, volg zijn spoor. Laat je niet door de haviken in het nauw drijven. Want de Geest van Christus is geen havik, maar een duif. Amen.